

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

160. An familia Clericorum gaudeant priuilegio fori? Et an serui perpetui Clericorum, etiam si sint Mauri, Turcae, & à Catholica Ecclesia alieni, gaudeant tamen hoc priuilegio fori? Ex p. 3. tr. 1. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit Eccles. Resol. CLVIII. &c. 173

RESOL. CLVIII.

An filij Clericorum gaudeant privilegio fori, ita ut iudex laicus illos non possit punire?
 Et an etiam gaudeant exemptione gabellarum?
 Et an doctrina huius Resolutionis intelligatur tantum de filiis legitimis, & viuentis Patre? Ex part. 3. tract. 1. Resol. 7.

§. 1. **G**audere privilegio fori, nec illos iudices laicos posse punire, docet Doctissimus Iuriconsultus Decianus in tract. crim. lib. 4. c. 9. n. 49. quia air ille, pater, & filius reputatur vna, & eadem persona, *fm. C. de impuber. Et filius codit. persona corporis patris, l. cum scimus, §. fm. Cod. de agric. & cens. lib. 10. idco exclusa persona patris, censetur exclusa persona filij, & in exultatione communi, pater, & filius reputantur pro vno capite, & sic sufficit vt alter ipsorum registret bona: hanc omnia Decian. quem postea sequitur Carol. de Grassis de effect. cler. effect. 1. n. 189. & Ioan. Maria Nouarius in quasi forensib. p. 1. q. 98. n. 2. & hanc sententiam post hac scripta inuenio docere etiam Paulum Squillante de priuileg. cler. cap. 7. dub. 2. n. 35. qui etiam c. 8. dub. 1. n. 15. docet filios Clericorum gaudere exemptione gabellarum: quae omnia sunt valde notanda.*

2. Sed aduerte hanc opinionem esse veramin filiis legitimis, & viuentis patre, nam patre mortuo, et si filij sint legitimi, minime privilegio fori gaudent, & iudicem laicum illos punire posse dicendum est.

RESOL. CLIX.

An filij Clericorum gaudeant privilegio fori Ecclesiastici?
 Et an Clerici ligentur statuto laicorum, edito super iure, quod vocant congrui?
 Et an Clericus emphyteuta sit conueniendus coram iudice laico ad solutionem laudemij vel coram Ecclesiastico? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 111.

§. 1. **P**ro affirmatiua sententia in 3. part. tract. 1. res. sol. 7. adduxi plures Doctores, sed scio hanc sententiam displicuisse cuidam ministro Regio, viro doctissimo & amicissimo; immerito quidem, nam illam praeter Doctores vbi supra citatos tenet nouissime Augustinus Barbosa de iure Pontificio, lib. 1. c. 39. §. 2. num. 62. vbi etiam testatur Sacram Cardinalium Congregationem die 18. Martij 1631. nostram sententiam declarasse, nempe Clerici filium legitimum ante Clericatum susceptum gaudere privilegio fori durante vita eius patris.

2. Notandum est etiam hic obiter supradicto ministro Regio displicuisse aliam sententiam, quam docui in dicta 3. part. tract. 1. res. sol. 43. nempe Clericos non ligari statuto laicorum edito super iure quod vocant congrui, sed ego illam iterum doceo, cum ita decisum sit a sacra Rota in Romana domo de Scapucis sum fit à sacra Rota in Romana domo de Scapucis 19. Ianuarij 1611. coram Illustriss. Domino meo Cocchino, viro doctissimo, & publico bono nato, quam decisionem affert Marchesanus de commiss. p. 1. cap. de commiss. appell. in possess. salu. §. 2. decis. 8. Dicendum est igitur nullatenus laicum valide posse quidquam statuire circa vile dominium emphyteute Ecclesiae; quicquid in contrarium asserat Valaficus de iure emphyteut. quest. 17. n. 12. & 1. Granianus discept. forens. cap. 460. n. 26. & alij.

3. Et tandem nota etiam hic contra Chastaneum Tom. IX.

in consuet. Burgund. rubr. 11 §. 1. vers. fors, num. 9. quod Clericus emphyteuta non est conueniendus coram iudice laico ad solutionem laudemij, sed coram Ecclesiastico. Ita Maurus Burgius de laudemio part. 3. in §. 1. n. 4. & Amadeus à Ponte eod. tract. quest. finalis num. 5.

RESOL. CLX.

An familia Clericorum gaudeat privilegio fori?
 Et an serui perpetui Clericorum, etiam si sint Mauri, Turca, & à Catholica Ecclesia alieni, gaudeant tamen hoc privilegio fori? Ex part. 3. tract. 1. Resol. 47.

§. 1. **S**i loquimur de seruis perpetuis, vt mancipiis, non dubito, quin gaudeant privilegio fori, & ita docent Doctores, quos ad fatietatem citat, & sequantur Bellei. in disquis. cler. part. 1. tit. de fauore clericorum reali. §. 1. num. 11. Carol. de Grassis de effect. clericatus effect. 1. n. 149. & Menoch. de arbit. cent. vlt. casu 562. num. 3. & ratio est, quia tales serui habentur tanquam pars patrimonij, & substantiae dominorum.

2. Difficultas est de seruis clericorum temporalibus, & conductorijs; negant DD. citati, quibus adde Cened. in 99. canon. q. 4. n. 26. Iul. Clar. in pract. crim. lib. 5. §. fin. c. 35. n. 17. Octau. Vulp. tract. de libert. Eccl. p. 3. n. 24. Capyc. decis. 12. num. 2. in fin. Guttiet. pract. 99. lib. 1. q. 4. n. 2. Gratianum decis. 233. n. 3. Couarruiam pract. q. cap. 35. n. 2. Borellum in summa decis. tit. 43. de foro compet. n. 143. & alios penes ipsos.

3. Non desunt tamen contrarium sentientes, & praeter 12. Doctores, quos citat Menochius vbi supra de arbit. cas. 562. num. 7. nouissime ex Iuriconsultis Hispanis docet hanc sententiam doctus Narbona in 3. recopul. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloss. 1. num. 27. vbi sic air: Licet nonnulli affirmet, id solum intelligendum esse in mancipiis, & famulis perpetuis Clericorum, & Ecclesiarum, secus tamen in famulis non perpetuis, sed temporalibus, conductorijs, vel mercenariis, annua, mensura, vel diurna mercede seruientibus, ad quos non extendi privilegium dominorum existimant. Id tamen non omnino tutum crederem, imò in puncto iuris verius existimarem, hos quamuis serui perpetui non sint, sed ad tempus pretio, aut mercede conducti, dominorum privilegijs participes futuros; cum famulis non propter ipsos, sed propter dominorum personas privilegia concessa reperiantur. Quo fit vt nulla discriminis ratio habeatur inter seruum perpetuum, vel temporalem, cum negari non possit, quin respectu illius temporis, serui, aut famuli, vt quid accessorium ad dominos ipsorum habeantur, ita vt sine eis stare nequeant, quia ratione meritò ad eos privilegia protrahi debent, ex e. quanto, de privilegijs, & c. licet, eod. tit. in 6. Ita Narbona, cuius sententia multo fortius erit vera, si clerici graui aliquo incommodo arbitrio iudicis mensurando afficiantur, eo quod serui, aut famuli ipsorum, vel ceteri de familia, foro, vel alio privilegio non fruantur, vt si seruitium, vel obsequium ab ipsis, qui domesticam curam, vel bonorum administrationem gerunt, praestandum impediti, cum dominorum damno, & detrimento contingat, & in hoc casu Narbona, & aliorum DD. affirmatiuam sententiam, tenet etiam Gratian. discept. forens. tom. 2. c. 340. n. 4. & 5. Paul. Squill. de priuileg. cler. c. 7. dub. 2. n. 57. Menoch. vbi supra n. 12. & Carol. de Grassis n. 150.

4. Notandum est etiam hic, quod serui clericorum perpetui, etiam si sint Mauri, Turca, & à Catholica Ecclesia alieni, gaudent tamen hoc privilegio

Sup. conten- to in hoc §. infra in §. vltim. huius Res. & in alia eius not.

Sup. hoc in Res. seq. §. 1. cursum, in fi. & inferius in tr. 8. Res. §. 5. vltim.

Sup. hoc supra in §. 1. huius Res. & in Res. seq.

legio fori, Et ita docet Patanus in *defensuris diel. Sancti Officij*, cap. 14. num. 47. & Narbona ubi supra in 3. parti. recop. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloss. 1. num. 34. vide etiam Crotum lib. 3. conf. 363. num. 19. & Angelum in l. viimur, ff. de Sepulchro violato, & in l. 1. ff. ad leg. Iuliam Maiestatis.

RESOL. CLXI.

An seruis Clericorum gaudeant privilegio fori?
Et an doctrina huius questionis debeat accipi de famulis professorum, & studiosorum quotidianis, necessariis, perpetuis, & propriis; & quid de familia laica Episcoporum? Ex part. 7. tract. 7. Resolut. 62. alias 61.

* Sup. hoc in §. 1. & vlt. precedentis Resolution.

Sup. his sup. ex doctrina Ref. 177. §. 1. cursum ad mediū. verū. Nihilominus & melius inf. in tra. 8. Ref. 3. §. Probatur tertio.

Supr. hoc in Ref. præterita à §. 2. vlt. que ad §. vltimum, & in alio §. posito in annot. di. di §. 2.

Super hac familia laica Episcoporum late infra in Ref. 182. & c.

§. 1. **N**on loquor de seruis venditiis, nam de illis nullus sermo in hoc Tractatu, sed de *perpetuis, & hos privilegio fori gaudere docet Catauita Ritu 46. n. 27. Menoch. de Arbitr. cent. 6. conf. 562. n. 3. Thefaurus dec. 22. & alij quos citat Squillante de Privil. Cler. c. 7. n. 57. & Carolus de Grassis de effect. Cleric. effect. 1. n. 149. Vide etiam circa præsentem materiam Hulricum Hunnium, in Comm. de Privil. studiosorum, cap. 5. quæst. 5. vbi probat seruos gaudere privilegio fori, quo gaudent scholares Domini, & ideo sic ait: Famulos atque ministros professorum ac studiosorum, quando in ministerio illorum sunt, quibus Heri, gaudere Privilegiis, certi videtur, & expedit esse iuris; Tum quia in l. 3. C. de scholar. lib. 13. expressè scholarium seruis idem tribuitur privilegium, quod ipsis scholaribus: Tum quia quod vni conceditur Privilegium id quoque cæteris concessum, & indultum intelligitur, sine quibus hic privilegio suo commode frui non potest, arg. leg. 2. ff. de iurisdi. Atque studiosi & professores, quibus conceditur, vt securè ad ea loca proficiscantur, vbi studia litterarum exercentur, ibique sine iniuria habitent atque versentur, non possunt hoc frui beneficio, nisi idem quoque suæ familiae, si quam habuerint tribuatur: Igitur Imperator Fridericus, concedens professoribus & studiosis, vt securè, & turbè habitent, permittere quoque censetur, vt non solis, sed cum illis, quibus cum habitandum est, & sine quibus honestè vel commode habitare non possunt, habitent: Tum quia Clericis tributa privilegia concessa ad familiam quoque Clericorum extenduntur leg. 2. C. de Episcop. & Cleric.

2. Cæterum hoc ipsum hanc recipit interpretationem, quod referri debeat ad eos famulos, & seruos, quos vsus sui causa circa se habent, eo in loco, vbi commorantur leg. 203. de verb. signif.

3. Hinc itaque constare videtur quod privilegiis professorum, & studiosorum omnibus immunitatibus gaudeant quoque eorumdem famuli & serui, quos nempe sua in familia habent, quod etiam ad fori Privilegium extendendum existimo, sic, vt non oppidano, sed academico magistratu subint: Quamquam nonnullis in Academiis famuli studiosorum, nisi immatriculati privilegio fori non gaudeant, quod in Gallia obseruari scribit Rebuffus, de iure communi secundum prædicta secus esse opinor.

4. Deinde prædicta accipi debent de famulis professorum & studiosorum, quotidianis, necessariis, perpetuis & propriis, qui scilicet operam suam professoribus, & studiosis, ita addixerunt, vt ad eorum iussum adint, iisque seruiant, & velut accessio illorum sint. Hucusque Hunnius, cuius opinio non solum deseruit pro præsentis questione, sed etiam pro familia laica Episcoporum.

RESOL. CLXII.

An Religiosus professus, qui misit se in criminibus enormibus, amiserit privilegium fori, ita vt sine metu censurarum possit illum index laicus punire?

Et supponitur Religiosum nunquam perdere privilegium fori, etiam si apostataret à Religione, habitumque dimitteret, &c.

Et explanatur, qua sunt necessaria, vt Religiosus, & Clericus perdat privilegium fori.

Et an in dicto casu Religiosus à suo Superiore sit degradandus, & Curia seculari tradendus, quod idem dicendum est de Clerico? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 130. alias 129.

§. 1. **S**uppono primò, Religiosum professum nunquam perdere privilegium fori, etiam si apostataret à Religione, habitumque dimitteret, nisi in casibus, quibus illo privilegio priuantur Clerici, in sacris constituti, propter delicta in aliquo canone expressa. Ita DD. communiter. Vide Layman in Theolog. mor. lib. 4. tract. 9. c. 7. n. 5. Aldrete de religiosa disciplina tuenda, lib. 1. c. 3. per tot.

2. Suppono secundò, professum Religionis approbata æqualem esse initiato Ordinibus sacris quoad privilegium fori: est enim mancipatus seruitio Ecclesie, & Religionis, & additus diuino obsequio; nec amplius ad secularem statum ire potest. Ita Nauarr. de privilegiis conf. 25. n. 7. Rodriguez tom. 2. q. 2. art. 5. Scaccia de iudic. tom. 1. c. 1. n. 82. Syluester verb. excom. 6. n. 7. & alij.

3. His suppositis, posset aliquis respondere ad dubitationem propositam affirmatiuè, Primò, ex autoritate cap. perpendimus, de sen. excom. Secundò, ex c. 1. de apost. Tertio, cap. ex parte de privileg. Et ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Farinac. de inquisit. q. 8. n. 54. & Tul. Clarus in pract. crim. lib. 5. q. 26. n. 23. quibus ego addo Syluestrum verb. excommunicat. 6. n. 7. Caietanum in summa verb. excommunicat. c. 11. nor. 7. Coriolanum in expe. Bull. Can. excom. 19. cas. 3. Molinam tom. 4. tract. 3. disp. 49. n. 21. Reginald. tom. 2. lib. 19. cap. vlt. sect. 1. n. 79. Grassium in dec. aur. par. 1. lib. 4. c. 20. n. 51. Bobad. in polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 95. Hevia in Curia Philippica, part. 3. §. 3. n. 30. Scaccia de iudic. to. 1. c. 11. n. 79. & Rice in practi. tom. 1. ref. 172. n. 2. vbi asserit, quod in Regno vtriusque Siciliae, ad instantiam Imperatoris Caroli V. Summus Pontifex Clemens VI. pro bono regimine concessit, ne absque trina monitione procedi possit contra Clericos incedentes sine habitu, & tonsura, ac se immisceantes sacris, & enormibus.

4. At his minimè suffragantibus, contrariam sententiam profus amplectendam esse existimo. Dico igitur, supradictum N. Religiosum gaudere privilegio fori, eò quod non fuerit monitus. Et ita in terminis casus nostri, docet sapientissimus senex Nauarr. de privileg. conf. 25. per totum, loquens de quodam Religioso professo, non autem sacris Ordinibus initiato, qui plurima, & enormissima delicta perpetraverat. Idem etiam docent communiter Theologi, vt Ioan. de la Cruz in direct. conscient. p. 2. de Sacram. ordin. dub. 8. concl. 4. ex societ. Iesu Comitoli. in respons. moral. lib. 1. q. 96. n. 5. Filiuc. tom. 1. tract. 16. cap. 11. numer. 314. ex nostra Religione Megala in 3. p. lib. 3. c. 11. num. 30. 31. & 32. Franciscus Aponte conf. 24. num. 4. vbi ex Butrio, & aliis, sic asserit: [Sunt necessaria ad hoc, vt clericale privilegium, quoad forum, perdat, primò, quod non incedat in habitu. Secundò, quod immisceat se enormibus. Tertio, quod in aliis frequenter. Quarto, quod in illis sit deprehensus. Quintò, quod

Sup. hoc sup. in Ref. 130. n. 1. ex Ref. 177. lege §. 2. ad mediū, quia privilegium fori est indultum à iure diuino.

Sup. contra. tis adhibere vique ad §. Ad privilegium, huius Ref. supra in Ref. 109. per